

3. Лібанова Е. М. Соціальна політика в умовах воєнного стану: проблеми та шляхи подолання. Демографія та соціальна економіка. 2022. № 1. С. 5–14.
4. Семів Л. К., Черенько Л. М. Розвиток системи соціального захисту в Україні у контексті європейського вибору. Economic Annals-XXI. 2021. № 190(5–6). С. 60–65.

АУДІАЛЬНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ВПЛИВ МУЗИЧНОГО ФОНУ НА КОГНІТИВНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПЕРСОНАЛУ

А. С. Бугір, студентка спеціальності Менеджмент, група МЕН 6-21

Н. Л. Кужель, старший викладач кафедри менеджменту – науковий керівник

Полтавський університет економіки і торгівлі

Відповідно до традиційних уявлень про організацію праці, робоче середовище асоціюється з тишею та суворою дисципліною, що вважається запорукою максимальної концентрації. Це створює упередження, що будь-який музичний фон є деструктивним фактором, який лише відволікає працівника [7]. Проте сучасні дослідження в галузі когнітивного менеджменту доводять, що правильно підібрана акустична атмосфера може стати потужним інструментом стимулювання працездатності. У зв'язку з цим виникає необхідність впровадження інструментів аудіального менеджменту - цілеспрямованого управління звуковим простором організації для підтримки працездатності працівників [1, 2].

З позиції психофізіології, будь-який зовнішній подразник конкурує за ресурси робочої пам'яті. Згідно з теорією когнітивного навантаження, мозок має обмежену «пропускну здатність» [3]. Якщо звукове середовище є хаотичним (уривки розмов, шум техніки), мозок витрачає значну частку енергії на фільтрацію цього «шуму». Аудіальний менеджмент пропонує використання функціональної музики як методу акустичного маскування. Стабільний музичний фон створює передбачуване звукове поле, яке нівелює різкі звукові сплески та дозволяє працівнику легше досягти стану «потoku».

Сучасні експериментальні дані демонструють складну архітектуру впливу музики на мозок. Дослідження за допомогою методу електроенцефалографії (ЕЕГ) показало, що прослуховування фонові музики під час виконання когнітивних завдань призводить до зниження спектральної потужності в тета- та бета-2 частотних діапазонах ЕЕГ порівняно з роботою в тиші [4].

Зниження тета-ритму свідчить про зменшення навантаження на оперативну пам'ять, а зниження високочастотного бета-ритму відображає падіння рівня емоційної напруженості та занепокоєння. Таким чином, музика діє як потужний заспокійливий фактор, що нормалізує психоемоційний стан фахівця. Водночас результати тестів виявили важливий парадокс: за наявності музичного фону швидкість виконання завдань, а саме темп роботи, об'єктивно знижується, хоча показники точності та концентрації залишаються стабільними [4]. Це пояснюється явищем інтерференції – мозок змушений одночасно обробляти слухові та зорові сигнали, що дещо сповільнює реакцію.

У сфері управління ці дані є ключовими при проектуванні робочих процесів. Вплив музики не є універсальним і залежить від типу діяльності:

1. При рутинних операціях музика виступає стимулятором дофамінової системи, допомагаючи боротися з монотонією та запобігаючи «сонливості» кори головного мозку.

2. При аналітичній діяльності (розробка стратегій, програмування), музичний супровід має бути мінімалістичним (Lo-Fi, класика, «рожевий шум»), щоб не перевантажувати когнітивні центри, відповідальні за логіку та мову [5].

Аудіальний менеджмент – це не просто створення приємної атмосфери, а інструмент управління людським капіталом. Суб'єктивне відчуття задоволеності музичним фоном (яке за опитуваннями становить понад 4,8 бала з 5) сприяє зниженню плинності кадрів та підвищенню лояльності [4]. Проте менеджер має враховувати, що для завдань, де критичною є швидкість реакції, краще надавати перевагу «зонам тиші» [6]. Таким чином, гнучке налаштування акустичного ландшафту є перспективним шляхом до підвищення когнітивної ефективності персоналу.

Список використаних інформаційних джерел

1. Гусаковська Т. О., Кужель Н. Л., Ладатко О. Л. Психологічні методи управління в умовах сучасних викликів і стресу. XXXIV International scientific and practical conference «World Trends in the Development of Scientific Progress» (August 14–16, 2024) Varna, Bulgaria. International Scientific Unity, 2024. P. 89–92. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/14059>.
2. Давиденко Є. О., Гусаковська Т. О. Методи та інструменти управління стресами в організації. Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті : тези доп. XLVI Міжнар. наук. студ. конф. за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2022 рік (м. Полтава, 25 квітня 2023 р.). – Полтава : ПУЕТ, 2023. С. 297–299.
3. Коқун О. М. Психофізіологія : навч. посіб. Київ : Центр навч. л-ри, 2006. 184 с.
4. Кравченко В., Бондаренко М., Ходаківська А. Вплив фонові музики на параметри уваги та електричну активність головного мозку. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Біологія. 2024. Вип. 1(96). С. 33–38.
5. Максимчук Н. Вплив функціональної музики на продуктивність праці в управлінській діяльності. Економічний журнал Волинського національного університету імені Лесі України. 2026. № 4 (44). С. 163–168. DOI: <https://doi.org/10.29038/2786-4618-2025-04-163-168>.
6. Рибалко-Рак Л. А., Кужель Н. Л., Жалій О. Є. Профілактика конфліктних ситуацій у системі управління ТОВ «Нова Пошта». Мережевий бізнес: становлення, проблеми, інновації : матеріали XIV Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 27–28 березня 2024 року). – Полтава : ПУЕТ, 2024. – С. 103–106. – 1 електрон. опт. диск (CD-R). – Текст укр., англ. мовами. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/13732>.
7. Рибалко-Рак Л. А., Метелева О. С. Конфлікт-менеджмент в організації: стратегічні підходи та методи реалізації. Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство : тези доп. VIII Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25–26 березня, 2026 р. / Київ. ун-т культури. Київ : Ліра-К, 2026, Ч. 2. С. 263–265. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/16332>.